

REVISTA MUSICAL CATALANA

:: :: BUTLLETI DE
L'ORFEÓ CATALA

Any XX :: Núm. 236
:: :: :: Agost 1923

Revista Musical Catalana

Butlletí mensual de l'Orfeó Català

BARCELONA

REDACTORS EN CAP

FREDERIC LLIURAT — JOAN SALVAT

Secretari de la Redacció: JAUME MARTI I MARULL

PRINCIPALS COL·LABORADORS

Higini Anglés, prev. — Josep Barberà. — Giulio Bas. — Pasqual Rooda. — Joan Borràs de Palau. — Lluïsa Bosch i Pagès. — J. Cabot Rovira. — J. Rafel Carreras. — Gabriel Castellà i Raich. — Eusebi Clot, O. F. M. — Henri Collet. — Eduard L. Chavarri. — Josep M.ª Comella. — Miquel Domènech i Español. — Josep Fabre. — Josep M.ª Folch i Torres. — Ignasi Folch i Torres. — Alfons Gallardo. — Robert Gerhard. — Vicents M.ª de Gibert. — Enric G. Gomà. — Emili Heintz-Arnault. — Gascó Knosp. — Wanda Landowska. — Jaume Marti. — Frederic Lliurat. — J. Lamote de Grignon. — Miquel Llobet. — Joan Llongueras. — Josep Maideu. — Joan Manén. — Dom Carles Megret, O. S. B. — Apeles Mestres. — Lluís Millet. — Manuel de Montoliu. — Vicents de Moragas. — M. Morera i Galicia. — Antoni Nicolau. — J. J. Nin. — Joaquim Pena. — Francesc Pujol. — J. Riba i Marti. — Antoni Ribera. — Lluís Romeu prev. — Miquel Rué, prev. — Dom Maur Sablayrolles, O. S. B. — Joan Salvat. — Kurt Schindler. — Albert Schweitzer. — Josep Subirà. — P. Gregori M.ª Suñol, O. S. B. — Agustí Valls i Cascante. — Francisco Viñas. — Amadeu Vives. — Rafel Vives, etc.

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:

Carrer Alt de Sant Pere, 13, Orfeó Català (Telèfon 1, S. P.)

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ:

BARCELONA: Per als socis de l'Orfeó Català, un any, **6 pessetes**. — Per als no socis, **7 pessetes**.
FORA: Per als socis de l'Orfeó Català, un any, **7 pessetes**. — Per als no socis, **8 pessetes**.
ESTRANGER: Un any, **10 pessetes**. — Número solt: **75 cèntims**

Se subscriu, demés, en les principals Llibreries i Magatzems de Música

SUMARI

La música a Hongria: Els compositors joves, A. M. — L'obra d'un català a Tolosa, Camil Solà. — La Poesia i la Música. Discurs presidencial llegit en els Jocs Florals organitzats per l'Orfeó Reusenc, Lluís Millet. — Germanor dels Orfeons de Catalunya. — Orfeó Català. — Catalunya. — Bibliografia, J. S. — Noves. — Necrologia.

Revista Musical Catalana

Butlletí de l'ORFEO CATALÀ

La música a Hongria

Els compositors joves

N parlar de la música hongaresa, és interessant fer constar, abans que tot, que la música que hom qualifica generalment d'*hongaresa* (començant per les Rapsòdies famoses de Franz Liszt), és *tzigana*.

El poble hongarès, escriu algú ben enterat, "ignora l'art de produir música i de donar-li una importància o un sentit social. No coneix com l'eslau o el germànic (o com els *catalans*, afegirem nosaltres), el cant coral, organitzat, elevat a l'alçària d'una veritable institució. Per a fruitar col·lectivament de la música, es serveix d'un intermediari: el tzigà".

El poble tzigà, essencialment nòmada, apareix escampat un xic arreu del món. Té un instint musical meravellós. S'adapta, demés, amb admirable facilitat, a les necessitats musicals del país en el qual habita. Però, en adaptar, d'instint, la música que *el volta*, la modifica, ja no cal dir-ho. Car els tzigans són, pel damunt de tot, originalíssims. Molts ritmes, molts intervals i fins alguna escala que hom atribueix a la música hongaresa, són innegablement tzigans.

El poble hongarès és, amb tot, un poble que canta molt. Canta, però, en l'intimitat, a casa seva. I el folklore hongarès és riquíssim.

* * *

Hom assisteix, a Hongria, a una veritable renaixença de la música. Bela Bartok i Zoltan Kodaly son els herois principals d'aquest moviment, la principal finalitat del qual consisteix en vo'er ésser pel damunt de tot ben netament i ben purament hongarès.

Tècnicament, (i fins també, en algú cas, espiritualment), altres músics prepararen l'actual moviment, l'actual esforç vers la recerca i la realització d'un art francament nacional. Foren aquests, els coneguts músics Hans Koessler, Odon de Mihalovich, Leo Weiner, Erno de Dohnanyi i Arpad Szendy.

Hans Koessler nasqué vers l'any 1855 en un poblet de Baviera. Estudià a Munich amb els mestres Wüllner i Rheinberger. Fou professor de la *Liedertafel*, de Leipzig i director d'orquestra del Teatre Municipal de Colònia. Mihalovich l'invità a anar a Budapest. I fou durant vint anys professor a la Acadèmia de Música (*Orsagos Kiralyi Zeneakademia*) de la dita ciutat. La seva influència, des de el punt de mira tècnic, ha estat, entre els músics hongaresos, extraordinària.

Odon de Mihalovich és considerat a Hongria com un gran compositor. Nasqué l'any 1842, estudià amb el famós mestre Moritz Hauptmann. Fou, com és natural, partidari entusiasta de Liszt i de Wagner i va fer conèixer les obres llurs a Hongria. Dsprés, Mihalovich (com tothom!) ha evolucionat. Avui és bastant independent, com ho demostra, per exemple, amb la seva *Simfonia en do diesi menor*, que és sens dubte la seva obra més perfecta.

Weiner (actualment professor d'harmonia del Conservatori de Budapest), va estudiar oficialment des de el 1901 fins el 1905, però es pot dir que ha estudiat sol i pot considerar-s'el, per tant, com un model perfecte d'autodidactisme. És un compositor molt remarcable. Les seves obres són suggestives i plenes de modulacions saborosíssimes. Car Weiner és un notable harmonista. Ha escrit, entre altres produccions, un Quartet en *mi bemol* major, un Trio en *sol* menor, un *scherzo* i una *serenata* per a orquestra, etc.

Erno de Dohnanyi és un compositor interessant. Sent l'atracció de Brahms... Els seus dos Quartets (el quartet en *re bemoll* major, sobre tot), i el seu *Trio-Serenata* representen les obres capdals del compositor. Les seves quatre *Rapsòdies*, per a piano, són ben notables, i conegudíssimes dels pianistes d'arreu. Cal esmentar també, entre les creacions de Dohnanyi, la seva *Simfonia en re menor*.

Arpad Szendy ha estat un pianista i un compositor ben talentós. Nasqué a Szarvas, l'any 1863. Estudià al Conservatori i a l'Acadèmia de Budapest i fou després un deixeble distingidíssim de Franz Liszt. Fou un dels primers músics que nacionalitzà la seva música. Des de el punt de vista del color local, les seves *Rapsòdies* són certament superiors (encara que menys conegudes), que les de Liszt. Els seus *Aforismes sobre la música popular hongaresa* són notabilíssims i plens d'agudeses i de bon sentit. En les obres de Szendy hom hi troba moltes de les troballes harmòniques dels nostres dies.

Però els dos músics veritablement inquiets i cercadors, actualment, d'un

estil ben inconfundiblement i castissament hongarès son, com ja s'ha dit, Bela Bartok i Zoltan Kodaly. Han completat, de primer entuvi, l'obra iniciada a Hongria pel gran folklorista Bartalus. Bartalus va recollir molts cants hongaresos i el seu Cançoner és ben remarcable. Les seves *realisacions* són, però, encara plenes d'influències tziganes. Per tal de continuar i de completar, com dèiem, l'obra de Bartalus, Bela Bartok i Zoltan Kodaly empenyeren el camí més curt i el que és avui practicat pels més assabentats folkloristes. Armats de bons fonògrafs (amb el fi d'impressionar les cançons tal com eixiren de les deus populars!), han viscut anys sencers entre els pagesos. Han ja recollit milers de cançons i han pogut combatre, pràcticament, amb els documents als dits, forces errades escampades arreu, entorn de la música hongaresa, i força prejudicis. Llur acció, des de el punt d'ovir folkloric, és notabilíssima i plena d'eficàcia.

Ultra l'amor del folklore de llur país, Bartok i Kodaly senten, oi més, l'atracció viva d'altres amors. El dos viuen atents a les més agudes i més típiques gestes de l'impressionisme francès. Debussy i Ravel els encisen. I els dos músics hongaresos no ignoren cap de les troballes dels moderns harmonistes, no reculan enfront de les més ardides *estridències*, i fins saben crear-ne! A Hongria se'ls considera gairebé *perillosos*!

Bela Bartok nasqué a Nagyszentmiklos, l'any 1881, i estudià a la Acadèmia de Budapest. Anà després a Vièna i a Berlin. És actualment professor a l'Acadèmia de Budapest.

Zoltan Kodaly és fill de Kecskemet, on va nèixer l'any 1882. Va també fer els seus estudis a l'Acadèmia de Budapest. Va passar després algunes temporades a Berlin i a París. Professa l'harmonia i la composició a l'Acadèmia de Budapest.

Bartok i Kodaly representen, doncs, el matís inquiet, revolucionari, del país llur. Això queda palesament demostrat en llegir, per exemple, les *Bagatelles* per a piano o el *Quartet* i la *Suite* del primer, o les 10 Peces per a piano o la Sonata per a violoncel i piano, del segon. (1) Llurs obres, però, no son encara judicades, per la crítica, com ja perfectes i definitives. Semblen, més aviat, *recerques*. Però contenen prou troballes i prou boniqueses rítmiques, me'lòdiques o únicament harmòniques, per a sorprendre de faiso agradívola. Les obres d'ambdós autors fan, demés, olor de cosa propia, castiga, nacional.

L'Hongria es desperta, en veritat, musicalment, i els seus músics comencen a esdevenir ben personals.

A. M.

1) Recordi's l'èxit que assoliren, entre nosaltres, els dos *Retrats* per a orquestra, de Bela Bartok, que executà, darrerament, sota la direcció del mestre En Francesc Pujol, l'Orquestra de l'Associació d'Amics de la música.

L'obra d'un català a Tolosa

El dia 6 de Maig de 1921, a les 9 de la nit, al primer pis del Café Fizes, sota les arcades del Capitoli, una vintena d'obers catalans es reuniren, cridats per mitjà d'un anunci periodístic que signaven: el baró de Saint Blanquat, Víctor Marty, per tal de tellví i jo. Havia passat el dia completament entregat al treball, per tal de no poder pensar en l'ardidesa de la nostra pensada... Però, en aplegar-nos, calgué parlar! Exposo que la mort de Déodat de Séverac crea en nosaltres el deure de realitzar el renaixement musical occità que ell havia somniat, sota la direcció d'aquell home que el seu afecte ens ha designat, un català de 23 anys: J. Fontbernat. Explico que la creació de l'ORFEÓ CATALÀ representava la llavor del renaixement català i que els catalans expatriats deuen, en recordança de llur país, suscitar, amb llur zel i llur ardor, la consciència de la seva ànima al país occità de França.

Fontbernat declara que la nostra entitat haurà d'ésser francesa però cata'ana d'esperit; que es dedicarà a fer recire els cants populars de *Gascogne*, de *Languedoc* i de *Provence*; en fi, que la susdita entitat haurà d'ésser considerada com una associada de la *Germanor dels Orfeons*.

Hom l'escolta. Hom el creu. Hom el segueix.

Per tal d'assaijar, tothom es reuneix en una de les sales d'una cooperativa d'adrogues.

El 21 de Juny, el chor d'homes dona un primer assaig públic a l'antiga Facultat de Lletres del carrer de Rémusat, amb cançons catalanes, l'*Empordà* i l'*Arre Moreu* i el *Boier*.

L'Octubre del 1921, la Choral esdevé mixta i es dedica al repertori dels Madrigalistes del Renaixement amb la col·laboració de les escoles normals de nois i noies.

La societat, sempre sense possehir casa, assaija on pot, en un temple protestant abandonat, en una fleca, on tots els associats venen certa nit a signar, damunt la pastera, un missatge al mestre Lluís Millet, a la biblioteca de la Facultat de Dret, etc.

L'any 1922, amb tot, la Choral dona quatre concerts i fa un pelegrinatge: visita la tomba i la casa on nasqué Déodat de Séverac.

El dia 18 de Juny, i amb ocasió de les festes en honorança del Dr. Pi i Suñer, la Choral canta al parc del *Ramier du chateau*, la cantata pòstuma de Déodat de Séverac: *Cantem la terra Catalana*. A la recepció de la Facultat de Medicina, el mateix dia, la Coblà de Perelada tocà sardanes i hom les dansa a la sala de Junes.

En començar l'any 1923, la Choral obté un local del Municipi i gràcies a l'esperit d'organització d'Ismael Girard, dona una sèrie de Concerts i de manifestacions occitanes en les quals parlen successivament, en francès o en occità, o es fan sentir com executants: Bruno Durand, Sionin Palay, Josep Boyer, Borgunyó, Sants-Sagrera, Lluís i Ricart Pichot, Lluís Bonaterra, Maritza d'Heilsoun, Marguerite Chandy, Constantino Serrano, Marguerite Faure i el gran Costa.

Fontbernat fa executar 8 sardanes, 15 cançons populars, 7 madrigals i 4 chorals de Bach.

El dia 6 de Maig d'enguany, la Cobla de Perelada, que aviat, així ho espero, tindrà una germana a Tolosa, torna a visitar-nos.

I hom balla sardanes, al local de l'entitat, al carrer del Taur.

La cobla acompanya els Chorals de Bach, segons les transcripcions de Fontbernat, i en mig d'un entusiasme indescriptible, en el jardí de la Biblioteca Universitària. Bernard de Monbànt-Mause, l'iniciador del manifest d'acció provençal, petoneja a Fontbernat i parla de l'entusiasme de la seva sang meridional...

La vetlla d'aquest dia 6 de Maig, dos anys, dia per dia, després de la creació de la Choral al Café Fizes, sempre a les arcades, hom es reuneix de bell non, però a la crida dels pocs nombrosos emigrats catalans, ha contestat avui la flor del pensament occità. L'agrupament del *Foc*, ha vingut de *Provence* amb En Josep Arband i el Marquès de Barducelli, Frederic Mistrol, nebot, i J. Gras, Andy i Boeuf. *Le Revue Méridionale*, de Bordeaux, ha enviat un representant. També han vingut el comte de Luz-Saluces, René Feernier, Bonafus Faissier, Perbosch, el baró de Saint Blanquat, Rolland, Parayre, Mesplé, Morel, Vidouze, Raimon Roques i Albert Pons. Ismael Girard, amb voluntat ferma, ho vigila tot...

Els *Segadors* i la *Copa Santa* han estat emprats. I hom ha creat avui la fundació de la *Lliga de la Pàtria Meridional*, federació del País d'oc, que organitza per a la tardor les sessions del poble meridional.

Fontbernat esdevindrà a Tolosa el creador d'un renaixement?...

La *Germanor dels Orfeons* crearà la grandesa de la França occitana després de la de Catalunya?

Bevem a la salut de Catalunya i que Déu beneixi els nostres esforços.

CAMIL SOLÀ.

President del Comitè de la Lliga de la Pàtria meridional. Federació dels països d'occident; President de la *Chorale* Déodat de Séverac

La Poesia i la Música

Discurs presidencial llegit en els Jocs Florals
organitzats per l'Orfeó Reusenc

QUESTES meves paraules haurien d'ésser preludi a la doble festa d'avui, festa de música i poesia. Haurien de portar flama d'imaginació illuminant pensaments encelats dominant la realitat baixa de la vida; haurien d'ésser paraules ritmades graciosament i accentuades pel foc del sentiment aixecant el verb amb modulacions harmonioses que prepararessin les vostres oïdes al miracle de la poesia alada i de la música. Però jo vinc d'una ciutat on en aquests moments els odís hi congrien el crim quotidià i on l'ambient d'inquietud aclofa les ànimes en la prosa trista del desaler i malestar. Déu faci que la voluntat que tinc de correspondre a l'honor que m'han fet els amics de l'Orfeó Reusenc al posar-me en aquesta presidència del Jurat i la necessitat que sento dels aires purs de la Bellesa, mare amorosa de totes les arts belles, puguin fer reaccionar el meu esperit per a que almenys el meu humil parlament no desentoni en el conjunt dels cants i poesies que avui músics i poetes escullits ofrenen a aquesta forta i bella Ciutat de Reus.

Totes les Belles arts son bé de Déu per la humanitat. Son la glòria dels homes i el llur refrigeri. Són consol de la vida i la penyora de la nostra reialesa sobre els demés sers que ens volten. El goig de la bellesa és el florir de la vida, és pura alegria del viure. Bellesa de les formes plàstiques, bellesa de colors per a els nostres ulls, bellesa de sons en relacions harmonioses per a les nostres oïdes; tot se fon dins la nostra ànima en un sentiment especialíssim de goig, en una activitat íntima que's podria anomenar vida superior de l'home, elevació de tot el nostre ésser; un domini i poder embolcallat i penetrat d'un goig profund que tot i posseint-nos ens fa lliures i ens dona ales.

La Bellesa vé de fora, existeix fora de nosaltres, no la creem els homes. La Bellesa és goig de Déu en la creació. Totes les coses han sigut creades en el gran goig de la omnipotència divina i totes guarden en llur fons el divinal deliri, serè i radiant de l'Acte pur, font eternal de tota vida.

L'home, aquesta cosa tan menuda i viventa que junta el llot de la carn a la guspira divinal de l'esperit; aquest petit món humà on s'hi enclou tota petitesa i tota grandesa, és fet espres per a copsar amb la subtilitat de l'es-

perit les formes belles que l'envolten. Els nostres sentits són finestres meravelloses per on penetren les harmonies de les formes, de la llum, dels sons i murmurs de la natura; i l'esperit en la seva cambra reciosa, al toc de l'harmonia forana, reacciona i recobra el sentit de l'empremta divina. L'esperit és espill del foc divinal i al reaccionar al toc de la bellesa rudimentària de la natura, recobra el tast del goig divinal que li donà ésser. I l'home si està en l'edat de les primeres il·lusions, si té el cor verge de desenganys i la sang ardenta, veu en les formes gràcils d'una donzella, en la mirada lluminosa d'una verge, l'ideal daurat de la seva vida. Si és home fet i té a dins el gust de la Bellesa, aquell mateix tast de la natura, qualsevol emoció que li penetra les entranyes, un viu sentiment de pàtria, una acció noble i generosa, una punyenta fiblada de dolor en son cor de pare, d'espós o d'amic fervent i lleal; qualsevol sotragada que faci vibrar la seva ànima, li aixeca el vol del pensament i de la imaginació i li surt el verb alat de la poesia.

En el fons de totes les belles arts s'hi troba sempre una harmonia vivent: en les formes plàstiques de l'escultura, en els colors de la paleta del pintor, en les paraules fervents del poeta, en els sons lluminosos del músic inspirat. La santa harmonia a totes presideix, a totes anima, en totes resplendeix. Mes en cada una d'aquestes manifestacions pren la bellesa una modalitat diferent, que si en el fons se troben totes, en la forma s'apliquen al diferents sentits de l'home; per lo qual és difícil dir quina és superior a les altres; potser impossible establir una jerarquia. Per al pintor que té l'ull afinat a les subtilitats variadíssimes de la llum no dubtarà en preferir el seu art als demés. Per a l'escultor, mestre en la observació de tota forma plàstica i en la adivinació de les seves concommitàncies amb els sentiments humans, no veurà en les altres arts belles tanta força ni tanta ardidesa. Però no és veritat que el poeta sembla que tingui una superioritat sobre els demés artistes a causa d'ésser com si diguessim el sacerdot de la paraula? La paraula és el segell exterior més característic de l'home; és la expressió de la natura altíssima del nostre esperit; és la prova evident de la simplicitat de la nostra ànima; és ella mateixa feta cos, feta matèria, com una consonància llunyana del Verb de Déu, Jesucrist, qui per amor als homes es féu carn entre nosaltres. La paraula, amics, meus, l'hauriem d'estimar com cosa sagrada; i creieu-me que tan serem bons catalans com més purificarem el nostre llenguatge. Doncs el poeta és el vident de la paraula; ell endevina tota la seva dolcesa i tota la seva fortitud; la ordena i la combina i la fa sonar i cantar i saltar, i tot allò que no s'arriba a dir sinó que es pressent perquè arrenca del misteri profund de l'ànima, tot allò que el pensament no acaba d'expressar per que té un matis immaterial, impalpable, difícil de determinar, tot allò, el poeta si no ho diu ho fa sentir, ho fa sentir amb el miracle del

posat de la paraula, amb els mots justos escaients a la emoció, amb els sons de vocals i articulacions de consonants, amb l'harmonia de la rima tot animat pel ritme que és l'alè, la vida, que tot ho unifica i tot ho fa marxar a l'aire del misteri sagrat, de la inspiració alada.

Mes si de la poesia en diem això, com qualificarem la música, la dolça germana, bessona de naixença de la poesia?

Haveu observat com per a determinar excel·lències de la poesia havem emprat termes purament musicals? Sons, ritme, rima que no és res més que consonància de sons. Tots aquets elements no son més propiament musicals que poètics? Perquè si de la música en treiem el ritme i els sons; què en resta? En la poesia si eliminem lo que li dona forma, encara en persisteix el pensament, la idea, que per sí sola pot tenir elevació estètica. Vol dir això que la música és inferior a la poesia, pue aquella sembla mancar-li la substància de pensament determinant que la bona poesia sempre expressa? Ai, senyors, quan difícil cosa es aquesta d'aclarir! O sinó dieu-me: què porta en ses entranyes la música que a petits i a grans, a savis i a ignorants, subjuga i domina? Que té de més carnal i de més espiritual alhora, que de les exaltacions passionals de les dançes barbres i salvatges dels homes primitius passa a la expressió dels sentiments més purs i espirituals que es poden somniar? Quin misteri porta, que ens pren i ens fa marxar, o ens fa moure i dançar, o ens aquieta i ens fixa el cos i emportant-se l'esperit lluny de tota cosa coneguda, ens bressa en un inefable sentiment que és ben humà però que no sabem pas quin nom donar-li?

Poesia i música són germanes, i juntas nasqueren, ja que una completava l'altra; i encara avui i sempre del seu meritatge en neix una completíssima joia estètica: la poesia fixa, determina i inicia ja la música; però aquesta envola sa germana, l'enllumena, i l'aguditza i per vies ignotes l'endinssa en el regne de l'infinit, en aquell regne enyorat per a el qual, encara que inconscientment, són totes les nostres ànsies, tots els nostres anhels i tots els nostres sospirs.

Sí, la música és més carnal perquè per matèria té vibracions que fereixen nostres oïts i saccegen nostres nervis i sotraquegen tota nostra sensibilitat; però és més espiritual perquè és més indeterminada d'idees, no precisa; només va de dret al sentiment; i si ella és creada per sentiments nobles, per aquells sentiments en virtut dels quals son homes, allavors, no distrets per cap idea contingent, ens elevem al goig profund que pressent el fruit etern pel qual varem ésser creats.

Heu's aquí perquè la música és tan humana i al mateix temps tan ideal. Heu's aquí perquè ella i la poesia han sigut l'alçaprem de la moderna renaixença catalana.

La música sola no hauria pas pogut realitzar el miracle. Fou precis que la poesia despertés el sentiment precisant la idea, ritmant amb belles paraules les gestes dels nostres antics heròics, la noblesa de les nostres costums patriarcals, la formosor de les nostres valls i muntanyes, de nostra mar i de nostre cel. Fou precis que la paraula, viva, harmoniosa i ritmada cridés als cors que era hora de desvetllament, que erem dignes d'un gran esdevenir, ja que el passat era g'oriós i la sang i l'ardidesa no ens mancaven. Convenia que la poesia precisés i orientés el nou delit de la catalana gent; però calia també que la música amb la seva força sorprenent s'apressés a intensificar la providencial gesta de sa germana.

I això ja ho endevinaren els patriarques de la nostra renaixença, enamorant-se de les nostres cançons populars, recollint-les i publicant-les, ponderant la llur ingènua bellesa, mirall del més profund sentiment de raça. Així ho endevinà el geni d'En Clavé, el nostre Cantor popular per excel·lència, i creant el chor amb les veus virils dels nostres obrers fou l'iniciador de la música catalana moderna, la qual té avui prou mèrits per a ésser respectada, i ho és, pel gran món musical d'avui dia, i finalment així ho havem entès els que havem format els chors mixtes anomenats orfeons, els que en aquests esmercem tots els nostres treballs i entusiasmes pensant que així cumplim amb els nostres deures d'artistes i patriotes.

I la nostra obra no ha estat xorça, que ressuscitant les nostres cançons populars que ja es perdien, vestint-les els nostres compositors amb el ropatge harmònic apropiat per ésser acollides en els concerts solemnes de nostres ciutats i viles; que havent creat, potser inconscientment, un instrument choral nou, ben característic i nostre, havem fet sorgit obres musicals excel·lents que són l'admiració de propis i d'estranyes. I les nostres manifestacions han tocat el cor de la catalana gent; i la nostra música sadolla de nova vida, està completant l'obra dels poetes; fa més radiant la poesia pàtria, i amb la seva força trasbalsadora converteix els catalans indolents en patriotes fervents, als escèptics els converteix en creients, i als que es reien dels catalanistes que aixecaren la santa creuada del nostre renaixement, sense adonar-se'n es troben presos en el fort i dolç sentiment de pàtria, per obra del nostre cant que fermenta amb el llevat de la cançó verge engendrada a través les centúries pel tremp espiritual de la nostra raça.

Poesia i música han fet nèixer i creixer el modern sentiment de pàtria en tots els catalans; elles sien sempre les vestals, les verges blanques, que servant el foc sagrat conservin i alentin el nostre esperit per a vencer tota malastrugança per a arribar prompte al triomf comp'ert d'una Catalunya rica i plena, de cos i ànima, bona i forta, lliure de mans i lliure d'esperit.

LLUIS MILLET.

Germanor dels Orfeons de Catalunya

CONSELL PERMANENT

La *MANCOMUNITAT DE CATALUNYA*, amb la fi de cooperar a la gran obra cultural i artística que realitzen els orfeons de nostra terra i per tal de contribuir a l'ennoblement i dignificació de les festes populars, que un tan alt relleu i forta significació cultural i patriòtica prenen en la celebració dels nomenats "APLECS COMARCALS D'ORFEONS", concedeix anyalment una subvenció a la nostra GERMANOR, pera que aquesta pugui continuar fomentant aquests aplecs i impulsant, sia com sia, aquest bell renaixement del nostre art choral.

El Consell Permanent de la "GERMANOR DELS ORFEONS DE CATALUNYA", que té com una especial missió vetllar per la celebració dels esmentats Aplecs Comarcals, creient interpretar fidelment els desitjos de la Mancomunitat de Catalunya, acorda obrir un "Concurs" per adjudicar la quantitat de 3,000 pessetes a l'agrupament d'Orfeons d'una de les comarques de nostra terra que organitzi el més important "Aplec" — que serà el Cinquè de la nostra GERMANOR — en una diada senyalada, realitzant així un molt bell i molt exemplar acte de cultura artística que serveixi d'impuls al desenrotllament ascendent dels nostre chors mixtes populars i sia a l'ensem una nova senyal poderosa de la nostra coincidència d'ideals i una ferma i palesa demostració de com és forta i és viva la nostra benaurada germanor.

En conseqüència, aquest Consell Permanent fa una crida a tots els Orfeons que integran la "GERMANOR DELS ORFEONS DE CATALUNYA" per a que, fent honor al suportament que ens otorga la Mancomunitat, procurin, amb el més fervorós entusiasme, secundar aquesta iniciativa i fer els possibles per a organitzar un "Aplec", juntament amb els seus Orfeons germans de la comarca a que pertanyen.

El Concurs obert serà regit per les següents

BASES

1.ª A l'Aplec hi han de concórrer, imprescindiblement, Orfeons de diverses poblacions d'una mateixa comarca o de les comarques més immediates.

2.ª Com és natural, l'Aplec haurà de celebrar-se en dia de festa, i els actes més indispensables que caldrà realitzar en ell seran:

Al matí: Cantar algunes composicions, tots els Orfeons reunits, en la plaça pública que es determini i que pot ser, amb preferència si és prou gran, la plaça de la Casa Consistorial.

A la tarda: Un concert popular en un teatre o lloc tancat, en el qual cadascun dels Orfeons assistents a l'Aplec haurà de cantar algunes obres del seu repertori i, tots junts, després, per acabar, les composicions que bonament puguin. La recaudació que s'obtingui amb aquest concert s'aplicarà íntegra a satisfer les despeses de l'Aplec. Demés d'aquests actes podran celebrar-se tots aquells que els organitzadors de l'Aplec creguin convenients, prèvia aprovació del Consell Permanent de la "GERMANOR DELS ORFEONS DE CATALUNYA".

3.ª Per al millor èxit i bona administració de l'Aplec, l'entitat que en prengui la iniciativa constituirà una Comissió de la que en formin part un representant de cadascun dels Orfeons concurrents a l'Aplec i totes aquelles personalitats que pels seus mèrits, representació o per l'ajut material que vulguin aportar-hi, en sien considerades mereixedores. Aquesta Comissió estudiarà i determinarà, amb tota equitat, les càrregues a suportar per cadascuna de les entitats concurrents a l'Aplec si les despeses que pel mateix s'ocasionin no fossin cobertes a bastament per la quantitat que es determini en el present Concurs, per la recaudació del concert, per les subvencions que es gestionin i s'obtinguin i per l'auxili individual que els mateixos orfeonistes de cada entitat puguin aportar-hi. Si com a resultat de la liquidació d'ingressos i despeses de l'Aplec hi hagués quantitat sobrant, el Consell Permanent, d'acord amb les entitats concurrents, determinarà quin destí deurà donar-s'hi.

4.ª En inscriure's al present Concurs, és necessari determinar ben concretament, data, localitat i lloc on l'Aplec s'haurà de celebrar; Orfeons que hi pendrien part; nombre de cantaires que els componen amb especificació per seccions (nois, dones, homes); obres que cantarien conjuntament els Orfeons i a ésser possible, obres que cantaria per separat cadascun d'ells.

5.ª L'Aplec deurà celebrar-se en qualsevulla dia festiu comprès entre les dates 27 d'abril—8 de juny de l'any vinent 1924.

6.ª La inscripció al present Concurs caldrà fer-la a nom de l'entitat o entitats que portin la iniciativa de l'Aplec i s'haurà d'endregar, per escrit, a nom del Sr. President del Consell Permanent de la "GERMANOR DELS ORFEONS DE CATALUNYA", a l'ORFEÓ CATALÀ, Alt de Sant Pere, 13, Barcelona, fins tot el dia 31 d'octubre vinent.

Per a l'adjudicació de la quantitat objecte del present Concurs, es tindrà en compte, principalment, el nombre i l'antiguitat de les entitats concurrents a l'Aplec, el nombre de cantaires que les integren i les garanties d'èxit, oportunitat i bona organització que es puguin oferir.

Barcelona, 22 de juliol de 1923.

Per el Consell Permanent de la "GERMANOR DELS ORFEONS DE CATALUNYA".— El President, Lluís Millet. — El Secretari, Joan Llongueras.

Orfeó Català

EXAMENS DE FI DE CURS

Els exàmens de solfeig i teoria de la música dels nois que assisteixen a les classes gratuïtes de l'ORFEÓ, varen tenir efecte el dia 7 de juliol, essent presidits pel mestre Millet, al qual acompanyaven en el tribunal els demés professors de l'ORFEÓ CATALÀ.

El resultat de dits exàmens fou la concessió de les següents notes, corresponent als alumnes que a continuació s'expressen:

Primera secció:

Notabilíssim: Benet Sala, Ramon Payés. — *Notable*: Joan Farreras. — *Bo*: Pere Masallach, Robert Sardà.

Segona secció:

Notabilíssim: Josep Fernández, Natalici Cortaza. — *Notable*: Tomàs Torres, Sebastià Guinjoan, Antoni Freixa, Josep M.ª Cassany. — *Bo*: Joan Mullor, Oriol Cassany, Lluís Cassany. — *Aprovat*: Francesc Huard, Albert Morell.

Tercera secció.

Notabilíssim: Ferran Cardús. — *Notable*: Joan Morell, Josep Bou. — *Bo*: Enric Ferrer. — *Aprovat*: Ramon Moya.

Quarta secció.

Notable: Emili Bou. — *Bo*: Josep Ferrer, Gaspar Sardà.

Catalunya

BARCELONA

PALAU DE LA MUSICA CATALANA: INSTITUT CATALÀ DE RÍTMICA I PLÀSTICA. — La sessió de fi de curs i demostració del mètode d'educació musical i rítmica del Prof. Dr. E. Jaques-Dalcroze que celebrà, a l'igual que els passats anys, l'esmentat Institut, patrocinat pel nostre Ajuntament i dirigit des de sa fundació pel mestre Joan Llongueras, va deixar a la concurrència molt nombrosa que hi assistí una impressió inmillorable. La'cte tingué efecte el dia 4 de juliol, omplint la primera part la Memòria de les tasques realitzades durant aquest curs, que llegí la senyoreta Eulàlia Torres, i una conferència pel director del propi Institut consistent en algunes consideracions sobre l'educació musical de les noves generacions i la seva iniciació des de l'escola primària. Haurem fet l'elogi d'aquests importants treballs en deixar dit que s'escoltaren amb gran atenció per tot l'auditori, aprovant aquest amb sos aplaudiments el bon sentit de les paraules del mestre Llongueras, el qual va felicitar-se en finalitzar el seu parlament de la decisió presa per l'Ajuntament d'aquesta ciutat en instaurar en les noves escoles municipals la corresponent classe de música a base de l'ensenyança rítmica del mestre suís Jaques-Dalcroze, confiant en el profit i els aventatges que portaran a les noves generacions, així en el sentit artístic com en el moral.

A la segona part de la sessió els exercicis acostumats de rítmica i de solfeig pels petits alumnes de l'Institut demostraren la capacitat d'aquests en llurs coneixements musicals, rebent de l'auditori seguides mostres d'aprovació. Més aplaudides foren encara, per llur varietat, les cançons i jocs pels petits infants, sobressortint entre elles la cançó francesa *El moliner*, la d'En Dalcroze *Quina sort que tinc!*, i la d'En Llongueras *La cara bonica*, molt gracioses i originals les tres.

L'agradable sessió, que terminà més enllà de mitja nit, fou completada amb di-

versos estudis i interpretacions de plàstica animada que executaren les deixebles més avançades. Els estudis de conjunt, sobretot, on s'ofereixen agrupaments d'un moviment exquisit, es contemplaren amb singular fruïció; rebent el mestre Llongueras i les seves aprofitades deixebles, al final, abundosos i merescuts aplaudiments.

ARENYS

L'Ateneu Arenyenc, per a contribuir al major lluïment de la festa major, va organitzar un Certamen musical de Sardanes i ha estat un dels actes més atractius i simpàtics. S'ofereixen premis a les millors composicions que presentessin els mestres sardaners.

La festa ha resultat un èxit. L'envelat, on se celebrà, presentava un magnífic espectacle.

A l'estrada presidencial hi havia el tinent d'alcalde En Xavier de Prats, els regidors senyors Puig i Soler, la Junta de l'Ateneu Arenyenc presidida per En Joan Riera, i els delegats de les altres entitats de la vila. A l'altre costat hi havia el Jurat format pels mestres Millet, Sanxo Marraco i Lamote.

El president de l'Ateneu pronuncià un oportú parlament, fent l'elogi de la nostra dansa nacional, per la seva graciosa bellesa, per la caracterització que dona a les expansions del nostre poble i per l'honestedat que porta als costums, qualitats per les quals l'Ateneu havia volgut honorar-la convocant aquest certamen perquè els mestres tinguessin, una vegada més, ocasió d'enaltir-la amb llur inspiració.

Regracià la generositat dels ofertors de premis, als compositors que, en tan gran nombre han acudit a la crida i al Jurat que amb tanta cura i encert ha triat entre totes les més inspirades, les més ben compostes i les més característiques composicions.

Acabà declarant oberta la feta.

En Jacint Arxer, bibliotecari de l'Ateneu, va llegir una ben escrita memòria sobre la preparació i organització de tan catalanesca festa. Va transcriure l'estudi i concepte que el Jurat havia fet de les sardanes cabdals, entre les 47 presentades a concurs, assenyalant, per a premiar-la amb la Flor Natural i 200 pessetes, la sardana "Carme gentil", d'En Cassià Casademont, fill de Sabadell i recriat a Girona, deixeble dels mestres Frigola i Morera.

En Casademont va designar per a Reina de la festa la seva gentilíssima filla Agnès, elegantment habillada, la qual passà a ocupar la cadira presidencial en mig d'una simpàtica ovació i seguida per una "Cort d'Amor" formada per formoses damiseües.

La Reina va transmetre els premis als mestres honorats. Els premis del Rei i del diputat pel districte, senyor baró de Güell, al mestre de l'Escolania de la Mercè de Barcelona i aplaudit compositor N'Antoni Pérez Moya; el premi de la Mancomunitat de Catalunya, al jove En Francesc Fornells, de Barcelona, deixeble del mestre En Francesc Pujol; el premi del diputat de la Mancomunitat, senyor comt de la Valí de Canet, En Ricard de Capmany, a En Joan Blanc i Reynal, de Castelló

d'Empuries, director de les cobles "Els Rossinyols"; el premi d'En Joaquim Sagnier, ex-diputat del districte, al mestre N'Antoni Junca i Soler, de Figueres, premiat en altres certàmens i molt celebrat, i el premi de l'ex-diputat del districte En Josep M. Milà i Camps, a En Josep Gravalosa de Santa Coloma de Farnés, premiat en altres certàmens, entusiasta garretista i ex-director de la cobla "La Principal de Palafrugell".

La cobla "La Principal de Perelada", en anunciar-se un premi, tocava la sardana que l'havia obtingut i el públic refrendava amb entusiastes aplaudiments l'encert del jurat.

El nostre dilecte amic, En Lluís Millet, director de l'ORFEO CATALÀ, va cloure la festa amb les següents inspirades paraules sobre la nostra bella dansa nacional:

"Com acabament d'aquesta festa, permeteu-me que us digui quatre mots, que voldria que resumissin el sentit, ple de catalanitat, que ella enclou; unes poques paraules que fossin exhortació a vosaltres, que n'heu gaudit, perquè el seu record acompanyi el vostre esperit en tots els moments, fent cara a tantes dissorts, que en les hores presents malmenen la pau i benestar de la nostra societat; per a fer cara als odis i rancúnies que fan irrespirable el nostre ambient social; per a moure guerra a tants vicis i mals costums, a tan eixorcs divertiments i danses banals i degenerades que dissipen la salut, la força i la puritat de la nostra joventut.

"Una festa de la sardana, és festa noble, que porta alegria i porta dolçor. No porta una alegria esbojarrada que fa perdre el seny i avalota els sentits, sinó que encén l'enteniment, aixecant-lo amb la llum d'una harmonia sobirana que desperta l'optimisme, descobrint el caire bo del viure. No porta una dolçor llaugorosa que afebleix l'esperit i dissol tota energia, sinó que amoreix i aconsola deixondint el sentiment que fa amar tota cosa, servant tota dignitat i vigoria. La tristesa de la sardana, porta dolça joia en el fons; l'alegria de la sardana, és tan bona i noble, que fa plorar per dins. És la nostra dansa nacional que enclou l'essència de totes les nostres virtuts de raça, tota la nostra vigoria ancestral, tota la bonesa, tota l'oberta franquesa, que dona fesomia i valor a tot el nostre poble.

"Es la sardana l'expressió més viva de l'ànima catalana. Qui gosi dir que Catalunya no és un poble, una pàtria, una nació, no s'ha adonat del nostre parlar, mirall del nostre sentir i pensar. Si no s'ha assabentat de la nostra història i del nostre origen, si no ha observat els nostres costums, fem-li sentir el to ardit de la tenora, l'espiguet de les gralles típies, el rellisc ràpid i claríssim del flabiol sobre la massa heroica dels instruments de metall; fem-li sentir la nostra cobla, clamant a ple aire. una sardana de bona mena, com les que avui heu vosaltres escoltat, i si tal home no ens reconeix una personalitat ben pròpia, és que no té sentits, o és un maniàtic o un farsant.

"La sardana té totes les nostres virtuts i les demostra amb tota llur vivesa i les crida i les fa entrar sentits endins fins amaran tota l'ànima; perquè la música té aquesta força poderosa de sotmoure cos i esperit i fer-se seu tot l'home. Per això la sardana, proclamant als estranys la nostra viva personalitat com a poble, és a l'ensems guardadora de les nostres virtuts, que un cop perdudes deixariem d'ésser

el que som; potser, servant el nom de catalans, no seriem sinó una ombra de poble, una gent sense esperit, dignes d'un esclavatge etern.

"No, no deixem mai la sardana; no la menyspreem, per a donar el nostre cor a la dansa forastera, per moderna i enlluernadora que sia. Aquestes danses modernes prou i massa han entrat ja a la nostra terra, prou i massa s'aferren als nous costums socials; aquestes danses que al costat de la nostra sardana són com unes begasses, davant d'una verge pura, forta, bella, noble.

"No, no oblidem mai la sardana, si volem ésser sempre un poble digne, si volem ésser sempre catalans. Ella és el parallamps del nostre individualisme; ella, fent de tots els catalans una gran anella, ens servirà en la unió i en l'amor a la nostra Catalunya." (Grandiosos aplaudiments).

El tinent d'alcalde En Xavier de Prats, va donar per closa la festa, donant el braç a la bella Reina i entre una gran ovació va sortir de la sala.

La festa va plaure molt a la concurrència.

FIGUERES

El concert extraordinari a la Sala Edison a càrrec de l'Orfeó "Germanor Empordanesa", deixà una impressió molt bella.

La primera part, a càrrec de les tres seccions de l'Orfeó, fou dita amb fervor i sentiment. En ella es mostrà la forta perfecció assolida, sota la batuta intel·ligent del mestre Martí Llobet, merescuent del selecte públic forts aplaudiments, i l'ésser bisades algunes de les composicions.

En la segona part, la cobla de Perelada ens feu fruir amb la nova audició de la sardana d'En Morera titulada *A Pep Ventura*, i que fou estrenada quan l'homenatge a aquell compositor. En Llobet s'ens revelà com a compositor de sardanes amb la seva *Impressió de Matinada*, llorejada en públic concurs: és una joia musical plena d'inspiració i gentilesa. I terminà el concert amb l'audició de *La font de l'Alberà* — la riallera i franca composició d'En Morera, estrenada l'any passat a Ceret — i amb les dues composicions *La Marsellesa* i *Els Segadors*, cantades magistralment amb aquell entrenament i justesa que val al nostre Orfeó el respecte i l'admiració de la gent intel·ligent.

Seriem injustos si a l'enhorabona adreçada al Mestre Llobet per la seva tasca ferma i aciençada, no hi ajuntéssim la felicitació a tots els orfeonistes i especialment a la simpàtica solista Maria Garrober i als solistes Ramon Bassaganyes i Josep M.ª Colls, per la seva tasca acurada i impecable.

La vetllada finí amb l'audició de tres meravelles sardanístiques, que foren ballades per el públic i orfeonistes a la terrassa de la Sala Edison. Les tres sardanes dels mestres Alfonso, Juncà i Llobet, contitueixen un tríptic de perfecta música catalana que honora als seus autors, honorant a l'ensem a Catalunya. La nostra sincera felicitació.

IGUALADA

Formant el Jurat el Mestre Buxó i Na Maria Campllonch de l'Escola Municipal de Barcelona, i el cèlebrat compositor Cumellas Ribó, el diumenge va tenir lloc al Conservatori de l'Ateneu els examens de fi de curs.

Van cridar l'atenció del Jurat alguns alumnes que palesaren posseir excel·lents qualitats per el cultiu de l'art musical, essent calurosament felicitats el Mestre Borguñó i els seus col·laboradors el violinista Sr. Serra, violoncel·lista Sants Sagrera i auxiliars.

Per la tarda va organitzar-se una festa en honor dels distingits mestres que formaven el Jurat, executant els alumnes de les Escoles de l'Ateneu, interessantíssims exercicis que constituïren una palesa mostra de la bondat del mètode seguit per el Mestre Borguñó, continuant la festa amb un programa de cançons que el Chor Infantil va interpretar amb la seva acostumada perfecció, tributant-se un merescut homenatge al Mestre Cumellas Ribó, amb motiu d'interpretar unes formosíssimes cançons seves, essent de sentir que per premura de temps el violoncel·liste Sr. Sagrera no pogués executar unes obres del Mestre Buxó.

Va finalitzar tan simpàtic acte amb l'Himne Català de l'Apeles Mestres i un eloqüent parlament del Sr. Cumellas Ribó, manifestant quan agradable li era poguer expressar amb tota sinceritat l'entusiasme que li havia produït l'obra de cultura musical que realitza el Conservatori de l'Ateneu, adreçant per aquest motiu la més choral enhorabona al Director, Pofessors, Junta de l'Ateneu i digníssim Ajuntament de la ciutat.

RUBI

Rubi no havia paladejat feia molt temps l'encís d'una sessió de folk-lore. Rubi no deixa de tenir, però, l'intuïció musical necesària per a sentir una admiració pregonada per als veritables artistes i per això no té res d'estrany que al anunci d'una festa d'aquestes que tenen la virtut d'enlairar l'espiritualitat del poble, es congregués una gernació immensa al Centre Democràtic Republicà de nostre vila el dia 8 de juliol. L'anunci, fet de manera ben escaient i atractiva pel Grop Excursionista, organitzador del acte, convidava a no deixar-so perdre.

En el programa hi constaven uns noms que, si bé no ens eren molt coneguts, per les impressions que en teníem ja ens movien a admiració i simpatia, cosa que va multiplicar-se al sentir tan la deposició que en impecable parlament feu del folk-lore català N'Ezequiel Martín, com la traça i originalitat d'algunes frases probercials catalanes amb quina lectura ens obsequià el conseqüent excursionista i fervent enamorat de les coses populars de la Trra, snyr Giralt. Y encara més que tot això, lo que feu que les mans s'ajuntessin expontàneament en un aplaudimen i els llavis en un murmur d'aprobació, fou el treball meritori que la distingida cantatriu N'Antonietta Llopis portà a cap, desgranant un bell repertori de cançons populars catalanes amb tant d'art i tanta harmonia que hom no sabia descriure amb termes prou justos

i per això calla l'elogi. L'acompanyà al piano, amb ple coneixement de la tècnica musical, el distingit compositor senyor Martín, de qui eren les harmonitzacions de les cançons esmentades.

Profans en l'art de la música, per més que ens admira i ens captiva, no podríem fer un treball de fiscalització, ni de comparances en l'interpretació de les diverses cançons, per més que vulguessim. Però ferem constar, això sí, que tampoc ho creiem necessari, que per igual s'infiltrava dins de la nostre ànima la nota sentimental com la de caire humorístic, i és que quan se té la seguretat i la confiança en el propi valer, l'artista s'ens presenta tal com és a través de les diverses modalitats del seu art. I això és lo que podem dir de la senyoreta Llopis.

La gran qualitat que, de més a més, adorna a tan distingida cantatriu, rau en la sorprenent naturalitat amb que canta. L'encís de la seva veu brolla sense fer cap esforç, com si estant dotada d'un tan preuat privilegi, no s'adonés, al cantar, de la sublim feina que està fent. I aqueixa valuosa qualitat és un mèrit de molt preu.

Quan fou acabada la sessió i amb l'íntima satisfacció, els assistents, d'haver fruit de tanta harmonia es retiraren, els organitzadors de la festa obsequiaren a la senyoreta Llopis amb un pom de flors, servint com a pretext per a entregar-li el convit a un humil refresc amb que s'obsequià als visitants.

Regnà en ell la fraternitat, i en la conversa va posar-se de relleu la comunitat d'ideals que animen als homes del Centre Democràtic Republicà i als del Ateneu Enciclopèdic Popular, de Barcelona, en el qual tenen representació ben directe els senyors que ens visitarn.

Vingué l'ofrta de la toia, i el senyor En Martí Tauler, Professor de les Escoles Ribas, que és un esperit selecte que sab concentrar en el seu parlar tota la poesia de la Costa Brava, que va tastar en sa infantesa, digué discretamente lo que tothom en aquell moment sentia, i molts no haurien sapigut expressar....

Al despedir als visitants, ho fèrem amb l'esperança de que no seria el darrer cop que ens delectarien amb el seu art.

Reovem des d'aquí aquesta creença, bo i dient-los que la vila de Rubí, que ha sigut breçol de l'ilustre Director del admirat Orfeó de Graus i mestre avui del Chor Infantil d'Igualada, En Manel Borguñó, i que ha sigut també casal on hi han fet estada l'eminent pianista En Josep Sentís i l'excelsa cantatriu Na Mercè Plantada, no està gelosa tampoc, tant i tant dels seus, que no rebi amb els braços oberts tota manifestació d'art musical que vingui de fóra casa.

PERE ESMENDIA.

Rubí, juliol, 1923.

Bibliografia

LLUIS MILLET. *Catalanesques*, per a piano.

TOMAS BUXO. *Dancets catalanes*, per a piano.

JAUME PAHISSA. *Escenes catalanes*, per a piano.

ROBERT GEHRARD. *2 apunts*, per a piano.

F. MOMPOU. *Cançó i Dansa* (populars), per a piano.

(Unión Musical Española. Filial de Barcelona.)

La música catalana que no solament en el gènere choral (caldrà repetir-ho?) sinó també en el religiós i en el simfònic ofereix ja avui a l'estranger una nota ben definida del nostre sentiment nacional, no ha trobat encara el músic que personifiqui d'una manera àmplia i continuada en el repertori pianístic el mateix caràcter de raça. Si bé l'Albéniz i en Granados són fills de Catalunya, llur temperament ja sabem que els féu més aptes per assimilar-se el gust popular de l'Espanya meridional millor que traduir el caràcter del nostre geni. Descomptats, així, aqueixos dos mestres, què ens queda per oferir a la curiositat del foraster? Escasses pàgines, certament, que guardin, allunyades de llur època, un mèrit i un interès positius. El recompte el tindriem fet aviat, ja que dels músics desapareguts n'hi hauria prou en esmentar els noms de l'Alió, en Noguera (de Palma de Mallorca), l'Arnau, en Martí Cristià, morts prematurament, encara, els tres darrers. Si a la producció curtíssima d'aquests compositors volguéssim, amb tot, afegir-hi algunes pàgines oblidades d'en Martínez Imbert, en Rodríguez Alcántara, en Vidiella o en Malats, el conjunt ompliria escassament un programa. El repertori pianístic català hauria, per lo mateix, de conrear-se. Potser falten concertistes de prestigi. Els buids que deixaren aquí en Vidiella, en Malats i en Granados no s'han omplert pas encara. La música de piano, per altra part, exigeix de qui la tracta, un coneixement cabal de la seva tècnica, i això haurà fet, sens dubte, que els nostres compositors cabdals es mostressin retrets sota aquest aspecte. En Francesc Martí, concessionari de la filial creada a Barcelona per la Unión Musical Española, ha pensat molt bé en subsanar aquella falta i no podem menys d'alabar el seu gest, oferint de cop als pianistes i aficionats no menys de cinc reculls de música de piano, que són els que deixem senyalats a l'encabsalament d'aquesta nota bibliogràfica.

Felicitem-nos tot seguit de que figurin en aquella llista les *Catalanesques* d'En Millet. Publicades fa més de trenta anys en una revista professional, els pocs exemplars que restaren foren prompte esgotats, i al novell pianista li era gairebé impossible el procurar-se'n un per a son estudi. La nova edició ve enriquida encara amb dos números nous: *Humorada* i *Torrent avall*, que presenten un desenrotllament més complert que les peces anteriors. Heu's aquí, doncs, una obra d'una vigoria, d'un tremp, d'una sensor, d'una força rítmica extraordinàries; plena, demés, tal com en el seu títol ho pro-

met, de catalanitat. Malgrat els anys que compten les *Catalanesques* d'En Millet, llur esperit les manté ben vives encara i llur estructura no les ha envellides pas. Del seu temps no coneixem cap obra catalana que l'iguali al piano, com no sia la *Barcarola en fa diesi* major de l'Alió que s'escolta, així mateix, amb un plaer fortament intens. Són pàgines que per llur bellesa natural no han de témer la mort. Viuran com les obres clàssiques, que tots els gustos respecten.

Les demés obres suara publicades per la Unió Musical són del tot modernes. Direm més, dues d'elles són escrites sota la influència, avassalladora entre el jovent, del modernisme extremat. Els 2 *apunts* d'En Gerhard ens porten el record de mantes pàgines de Scriabine, en les quals espesses boires priven de veure clara la idea. La nova producció d'En Gerhard és, seguint la seva manera ja establerta, d'una harmonització bon xic aturmentada que ferirà segurament més d'una oïda. No obstant, a la vista tot sembla explicar-se, com fruit d'una ciència incontestable, i, així, la seva audició pot esdevenir un dia com una cosa naturalíssima. Música futurista? Qui sap! esperem, que el temps ha de testificar-ho. La composició d'En Mompou, de totes maneres, ens prova que les tendències més avançades no estan renyides tampoc amb la claretat, i una obra moderníssima pot ésser compresa per tothom. Amb quina distinció, amb quina elegància, amb quin gust tan exquisit ha sabut En Mompou revestir la seva *Cançó i Dansa*! En triar la tonalitat de *fa diesi* menor per a la coneguda Dansa de Castellter-sol, En Mompou ha demostrat el refinament de la seva sensibilitat artística, i en l'harmonització flonja i suaument bressada de la mateixa hi trobem de nou el subtil i màgic encís que tant caracteritza la seva personalitat.

Les *Escenes catalanes* d'En Pahissa són d'un modernisme força moderat, sobretot tractant-se d'un autor que tan sovint s'ha singularitzat pels seus atreviments. El *Cant de muntanya*, que és una glossa de la *Cançó del lladre*, és ben fet i escaient i harmonitzat amb un gust indiscutible; manifestant-se així mateix l'esperit catalanesc en les escenes restants: *Fent camí*, ben sentida i plena d'ambient, i *Cançó en el mar*, francament melòdica.

Per la seva inspiració i per la seva tècnica ben apropiada al piano, l'obra d'En Buxó, *Danses catalanes*, es fa igualment recomenable. Els quatre números de que consta el recull, inspirats sovint en el ritme de la sardana, es fan escoltar agraçosament, i el pianista trobarà motiu per a lluir-li la seva execució brillant, ja que són d'un efecte segur que recompensa el treball esmerçat.

Molt celebrarem que aquestes obres es prodiguin en nostres recitals i serveixin d'estímul als demés compositors de la terra per a la creació de novelles produccions, que el dia de demà poden suplir totes plegades la falta de tradició de la qual ens doliem en començar.

J. S.

GINO TAGLIAPIETRA. 40 *Studi di perfezionamento per Pianoforte* (2 sèries).—
G. Ricordi. Milano.

Tre Studi Speciali (sull'incrocio delle mani). Guglielmo Zanibani. Padova.

Els 40 Estudis de perfeccionament, del mestre G. Tagliapietra, professor del Li-

ceo Musicale Benedetto Marcello, de Venecia, són interessantíssims. Revelen la mà expertíssima d'un excellent músic i d'un talentós pianista. Són també l'obra d'un artista moderníssim i delicadíssim. Car els estudis de Tagliapietra són deliciosament moderns.

Ho confessem sincerament: Després dels estudis de Rubinstein (d'una musicalitat a voltes ja passada de moda) i els de Saint-Saëns, per exemple (que són també l'obra d'un gran pianista i d'un gran músic), no coneixem pas altres Estudis de perfeccionament que siguin superiors als del mestre Tagliapietra. N'hi ha de bellissims i tots *sonen* admirablement. Els recomanem als amics de les novetats i de la modernitat. Els estudis que ens ocupen assoliran, segurament, l'èxit que es mereixen. Ultra la llur valor tècnica tenen una innegable valor artística.

Els *Tres Estudis especials* són també importants. No apareixen però, tal volta, tant saborosos com els 40 Estudis de perfeccionament.

F. LL.

Noves

L'ORFEO CATALA, FILL ADOPTIU DE VILAFRANCA.—L'Ajuntament de Vilafranca en sessió del dia 4 de Juliol va acordar, per testimoniar l'agraïment i entusiasme d'aquella vila amb motiu del concert que la nostra entitat hi va donar el dia 17 de Juny, l'ofrena d'una medalla com a record d'aquella excursió, i el nomenament de *Fill adoptiu* a la nostra corporació, per a que amb tal distinció sigui perpetuat el pas de la Secció Choral per aquella Vila tan rica com formosa.

No cal dir com l'ORFEO CATALÀ agraeix aqueixa preada distinció.

A PROPOSIT DEL "CANCIONERO" D'EN PEDRELL.—Ens és grat assenyalar l'article publicat per En Heinrich Möller de Breslau en la important revista de Berlín *Die Musik*, titolat: *Felip Pedrell i el cant popular espanyol*. L'articulista examina detingudament el *Cancionero musical popular español* d'En Pedrell, que reflecteix en part "el treball d'assimilació de la música popular espanyola que realitzà En Pedrell, a fi de crear un idioma nacional i una obra d'art nacional, com ho havien fet en altres països Grieg, Smetana, Mussorgski i altres". Fa remarcar la importància que té aquesta obra que En Millet qualificà en aquestes mateixes planes de "corpus-mare de tot un sentir, déu de l'art personalíssim del músic més famós de la nostra terra en els països de cultura més pregona". (Vegi's el seu article publicat en el número de novembre de 1920.)

En Möller lamenta la ignorància dels seus compatriotes referent a la veritable música popular ibèrica, tan bella i tan diversa, i els recomana caldament l'estudi del *Cancionero*, a fi de que surtin de l'engany en que els tenen les paròdies de dances populars sud-espanyoles, únic gènere adulterat d'exportació.

"La tradició viva de la música popular a Espanya — diu — és avui encara tan

forta, com en pocs països europeus s'hi trobaria. Després dels primers folkloristes "inconscients" dels segles quinze a divuitè, ja en les primeries de la dinovena centúria s'hi inicià una folklorística conscient i científica dedicada a la recerca, col·leccionament, depuració i adaptacions dels cants populars; i en els últims desenis, especialment en el moment actual, ha florit esponerosament, de manera que avui posseim una rica abundor de valuoses col·leccions artístiques i científiques de música popular espanyola, en les quals són oferts els inapreciables tresors d'aquell país tant a l'investigador com per a l'ús pràctic de l'amic de la música."

De l'arreglada de materials d'En Pedrell En Möller amb ben orientat criteri sap escatir els variats orígens i influències i, percibint les diferenciacions essencials de ço que pertany a cada poble ibèric, fa notar la valor especial de l'art popular català. Per a coneixe'l millor, a més de l'obra d'En Pedrell recomana les col·leccions i estudis d'Alió, Morera, Pujol, Noguera, Millet i Milà; i espera amb ver desig l'aparició del Cançoner Català, la importància del qual preveu amb joia.

En Möller saluda el nostre ORFEÓ CATALÀ, que qualifica d'incomparable, i fa vots per a que pugui efectuar una visita a terres germàniques, on, bo i essent admirat, desfaria molts malentesos musicals.

Ens plau reconèixer la competència d'En Heinrich Möller i la simpatia de que dona proves envers la cançó nostrada i els nostres mestres i institucions.

Afegim per acabar que acompanyen l'estudi esmentat nombrosos exemples musicals, la meitat dels quals són cançons catalanes i mallorquines.

CONGRES CIENTIFIC MUSICAL.—Havent quedat interromputs a causa de la guerra els congressos científics musicals organitzats regularment per l'Associació Musical Internacional, l'Associació Musical Alemanya (Deutsche Musikgesellschaft), que té sa residència social a Leipzig, invita als conreadors de la música, tant en son aspecte pràctic com en l'aspecte tècnic, a cooperar i assistir al Primer Congrès Alemany de Ciència Musical, que tindrà lloc a Leipzig, sota la presidència del Dr. Hermann Albert, els dies 15 a 20 d'octubre d'enguany.

EL SUCCESSOR DE CHEVILLARD.—L'assemblea general de l'associació dels Concerts Lamoureux, de París, convocada tot just la mort de Camil Chevallard, nomenà per unanimitat En Paul Paray president i director de la orquestra. Aquesta designació era ja esperada pel fet d'haver dirigit En Paray durant el darrer curs la mateixa orquestra amb un èxit dels més senyalats. El novell director, jove encara, guanyà fa pocs anys el premi de Roma, i en oferir-se en 1919 a Chevallard com mestre auxiliar dels Concerts Lamoureux, dirigia modestament l'orquestra del Casino de Cauterets.

SIC TRANSIT GLORIA MUNDI.—En la subasta de manuscrits i autògrafs que's verificà a París fa poques setmanes a benefici de l'Unió sindical de Compositors, un programa firmat pel senyor Muratore, el tenor francès a la moda, va ésser adquirit per 500 francs, mentres un autògraf de tres pàgines de Gounod, el celebrat autor de *Faust* i de *Mireille*, no pujà més enllà de 150 francs.

La glòria mundanal és sovint mentidera.

MUSICA IBERICA TRAMESA PER LES ONDES SONORES.—En els Radio-concerts de la Torre Eiffel, de Paris, la pianista Mlle. Odette Sauvage va interpretar-hi darrerament, en una sessió dedicada a la música basca (?), l'*Allegro de concert*, de Granados i un *Preludi* d'Albéniz. En el mateix programa hi figuraven diverses obres de Carles Bordes i Pere d'Arcangues.

EN MANEN A SANTIAGO DE CUBA.—Amb motiu de la visita que l'eminent violinista i compositor En Joan Manén ha verificat el darrer maig a la ciutat esmentada de la República de Cuba, el Grop Nacionalista Radical de l'entitat Catalunya organitzà un concert en homenatge de l'autor d'*Acté*. En ell, ultra vàries cançons populars catalanes cantades per la senyoreta Renau i el senyor Miró, el celebrat virtuós de violí va interpretar-hi el *Concerto en si menor* de Saint-Saëns i diverses peces de Wianowski, Sarasate-Manén i Chopin; terminant la vetllada amb l'audició de *L'emigrant* d'En Vives i *Els Segadors* d'En Morera, que cantà el chor d'aquell mateix Grop, dirigit pel senyor Manén.

El conseller en cap de l'entitat Catalunya oferí amb belles paraules l'homenatge al gran artista català, executant abans la Banda Municipal l'Himne Nacional Cubà. No cal dir l'entusiasme que despertà la festa entre els nostres germans exilats de la pàtria i les ovacions amb que fou festejat En Joan Manén per les seves incomparables execucions.

En record d'aquell magnífic concert, l'antic chorista de l'ORFEÓ CATALÀ, En Joan Pinyol, resident fa alguns anys a Santiago de Cuba, ens ha adreçat una fotografia del mestre violinista que va treure's en el mateix acte de la festa.

UN ENCERTAT NOMENAMENT.—Ha estat nomenat mestre de capella de l'església de Betlem l'intelligent músic En Francesc Baldelló, pvre., qui fins ara havia ocupat aquest càrrec, de faiso remarcable i amb un amor i un zel extraordinaris, a l'església de Sant Just.

Trobem l'elecció molt encertada, i, en felicitar al mestre Baldelló, fem vots per a que el substitut seu a l'església de Sant Just sigui un digne continuador de l'obre meritòria en ella realitzada pel culte i bondados reverent amic nostre, aquests darrers anys.

LA "CHORALE DEODAT DE SEVERAC".—El mes passat de juliol, la "Choral Deodat de Séverac", formada a Tolosa pel valent i entusiasta mestre català J. Fonbernà, va assolir un èxit grandios a les Arenes de Beziers, interpretant-hi, junt amb la música de la "Guàrdia Republicana", un esplèndid programa, en el qual figuraven obres del mestres catalans E. Morera, Ll. Millet, A. Vives, I. Fonbernà, un magnífic choral de Bach i cants populars francesos, harmonitzats per R. de Lasus i Jannequin.

Necrologia

P. Nicolau de Tolosa. — Ha sigut molt sentida la mort d'aquest notable compositor, Pare caputxi, que, si bé nascut a Navarra en 1883, feia prop de vint anys que residia a Catalunya. El coneguérem al Convent d'Arenys de Mar, on el seu estat delicat de salut el tenia retret de la vida activa. Bon xic millorat vingué a Barcelona i en l'església de Nostra Dona de Pompeia alternava sovint a l'orgue amb l'organista oficial d'aquella santa casa. Exhaust ja per la seva dolència, feia poc que havia estat traslladat a la casa de curació de Sant Joan de Déu, per tal de subjectar-se a una operació, però Déu el cridà per a si, passant el P. Nicolau a millor vida en la diada de Sant Antoni de Pàdua.

La seva gran pietat i el seu preclar talent, tot segit li feren penetrar l'esperit de la reforma litúrgica quant a la música sagrada. Proves ben manifestes en tenia donades; per una banda els seus interessants estudis sobre litúrgia publicats a "Estudis Franciscans", "Boletín de Nuestra Señora de Pompeya", "Vida Sobrenatural", etc., i per altra, les seves composicions musicals, molt propagades i estimades pels qui s'interessaven per aquest moviment litúrgic.

Altra cosa ben d'estimar en el seu talent, fou l'assimilar-se sense tardar l'esperit català i el modisme de les nostres cançons, com ho proven la major part de les seves composicions, escrites sobre textos dels nostres poetes. Esmentem en primer lloc el preciós recull de cançons de bressol *Non-non*, per a cant i piano (Ibèria Musical), que és una tria de melodies populars basques, gallegues, russes i alemanyes, traduïdes de manera mestriosa per En Joaquim Ruyra, i que el P. Nicolau harmonitzà amb una traça superior i amb tècnica atrevida. Sobressurt també per son caràcter senzill, ple de misticisme, la *Collecció de cànctics religiosos* en estil popular per a una veu o cor a l'uníson, amb acompanyament d'orgue o harmónium, la qual obra fou premiada en la Festa de la Fe celebrada a Ripoll l'any 1913. El P. Nicolau harmonitzà, encara, per a veus mixtes, *L'hostal de la Peira*, i guardava inèdita una sardana per a cobla, *Festa camperoia*. Afegim que en el nou repertori religiós, ben abundós, hi figuren cànctics, motets, nadales, Salves i Goigs, entre les quals produccions recordem la *Salve*, amb text català, sovint cantada a Pompeia, i el motet *Respiçe beata Pater Francisce*, a tres veus d'home i orgue, estrenat en el mateix temple.

Que Déu hagi premiat amb benaurança eterna les virtuts de l'il·lustre caputxi.

Camil Chevillard — El conegut director dels Concerts Lamoureux, de París, morí el 30 del passat maig. Camil Chevillard havia nascut a París, l'any 1859. Era un excellent pianista (deixeble de G. Mathias) i un ben notable compositor. Deixa escrites algunes pàgines per a orquestra (*Ballade symphonique*, etc.); *Tema i variacions* per a piano, i algunes obres de música "da camera" (Trio, quartet, quintet, etc.).

La seva carrera directorial fou de les més brillants. En morir Carles Lamoureux, fundador dels concerts que duen encara el seu nom, Chevillard, gendre seu, el substituï en la direcció dels famosos concerts (1899). Abans havia contribuït a la fundació

de la Societat Beethoven i havia creat un "Trio Chevillard". En 1907 fou elegit professor d'una classe de conjunt instrumental al Conservatori i, en 1914, el nomenaren director dels estudis musicals a l'Opera.

Al front de l'esmentada Orquestra Lamoreux, com recordaran molt bé els nostres filarmònics, Chevillard dirigí alguns concerts a Barcelona, els anys 1902 i 1905. El seu estil de director era d'una gran sobrietat, excel·lent en la interpretació de les obres clàssiques, i mostrant també una particular simpatia envers les obres de Wagner i les dels compositors russos.

Lionel Dauriac.— Ha mort a París aquest distingit filòsof i literat francès, que tractà també sobre matèries de música, nascut a Brest en 1847. En 1878 rebé el títol de doctor a la Sorbona, i en 1882 fou nomenat professor de filosofia a la Universitat de Montpel·lier. Allí, i en diverses conferències organitzades en vàries ciutats franceses i suïsses, va estudiar-hi l'evolució de la música a França, sempre amb exemples sonors. En 1895 el sol·licitaren des de París, i el curs setmanal que donava a la Sorbona aconseguí una celebritat gran.

Els seus estudis musicals són, també, notables. Entre ells s'hi compten la memòria que presentà a l'Acadèmia tractant *De l'oïda musical, Psicologia dels músics*, i les obres següents: *La psychologie dans l'opéra français* (Auber, Rossini, Meyerbeer), 1897; *Essai sur l'esprit musical* (Alcan); *Rossini* (col·lecció Laurens); *Le musicien-poète Richard Wagner* (Fischbacher); *Meyerbeer* (col·lecció Alcan).

Dauriac fou, demés, crític musical del "Petit Méridional", del "Signal", del "Monde musical", etc.... President de la secció francesa de la Societat internacional de música (actualment S. M. I.), era considerat a França com el pare de la crítica musical contemporània.

Lluís Ganne.— Ha mort a París aquest compositor, que havia guanyat certa renomnada amb les seves operetes i demés produccions de música fàcil: ballables, marxes, etc. Nascut en 1862, fou deixeble de C. Franck al Conservatori de París, i dirigí força temps l'Orquestra que duia el seu nom, a Monte-Carlo. La seva opereta més celebrada, *Les Saltimbanques* (París, 1899), era ben coneguda a Barcelona, on l'havien representada diverses companyies d'opereta italiana.

